

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

§. 2. Media quædam sententia recentiorum exploditur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

quamdam respicientem tantum illos actus, qui se tenent ex parte obiecti indirecti, & non ipsam, neque aliam respicientem alios actus, qui non se tenent ex parte obiecti indirecti, ad quos neque in obliquo terminatur cognitio. Rem declarat exemplum: inest homini virtus productiva, siue formalis, siue radicalis eadem omnino producendi actus sentiendi, & ratiocinandi, qui omnes ab eadem physica virtute procedunt; apprehendit quis totum hominem, seu totam hanc virtutem cum homine identificatam tanquam obiectum directum, & tanquam obiectum indirectum operationes tantum sentiendi; tunc totum obiectum directum apprehensum, quod in re, & ex parte obiecti terminantis cognitionem est totus homo, & totum principium ratiocinandi, & sentiendi dicitur tantum principium sentiendi, quia tantum apprehenditur connotatis sensationibus, & tunc ex parte actus dicitur praescindi principium sentiendi à principio ratiocinandi, seu animal à rationali, & sine isto illud apprehendi. Si vero eademmet entitas, seu idem principium apprehenderetur secundum se totum, & idem omnino ex parte obiecti directi cum alio obiecto indirecto connotatis videlicet ratiocinationibus, & non sensationibus, principium illud, quod in re, & ex parte obiecti esset principium sentiendi, & ratiocinandi, diceretur tantum ex parte actus principium ratiocinandi, & tunc ex parte actus diceretur apprehendi rationale non apprehenso animali, & ab hoc illud praescindi. Dum si hoc principium apprehenderetur connotatis sensationibus, & ratiocinationibus diceretur homo, & principium sentiendi, & ratiocinandi absque vlla ipsorum praecisione per modum vnius principij indivisibilis apprehenderentur. Itaque secundum hunc dicendi modum animal praecise cognitum absque rationali, & rationale praecise cognitum absque animali, & homo, in quo est animal per rationale contractum, dicunt ex parte obiecti eandem inseparabilem formalitatem, quae connotatis tantum sensationibus dicitur animal, & connotatis tantum ratiocinationibus dicitur rationale, & connotatis simul sensationibus, & ratiocinationibus dicitur homo.

2. Praecisio obiectiva est illa, ex vi cuius non solum connotata oblique cognita sunt distincta, sed etiam ex ipsis formalitatibus obiecti directi realiter identificatis intellectus vnam ab alia separat, & hanc attingit, & non illam, vel saltem hanc attingit expresse, & illam in se ipsa non eadem attingit expresse. Secundum hunc dicendi modum cognitio, ex vi cuius praescinditur animal à rationali, attingit principium sentiendi connotatis sensationibus, & non attingit principium ratiocinandi, quod non est tantum non attingere ratiocinationes, sed non attingere in obiecto directo formalitatem illam, cui correspondent ratiocinationes, quae formalitas est principium discurrendi. Itaque secundum utrumque praescindendi modum attinguntur diversae connotatae quando apprehenditur animal sine rationali, & quando apprehenditur rationale sine animali, sed cum hac differentia, quod praecisio ex parte actus tota sistit in diversis connotatis oblique cognitis, ex vi quorum cognita semper eadem formalitate ex parte obiecti directi, modo dicitur his connotatis cognosci animal, non cognitio rationali, modo aliis connotatis cognosci rationale sine animali; praecisio vero obiectiva ex diversitate connotatorum procedit ad diversas formalitates in obiecto primario attingendas, & cognitio connotans tantum sensationes ut obiectum indirectum pertingit in obiecto primario praecise principium illarum, & non principium ratiocinandi, et si cum illo sit identificatum. His positis.

3. Communis sententia vim tribuit intellectui praescindendi ex parte obiecti formalitates realiter identificatas; ita P. Vasq. r. p. disp. 17. c. 2. & alij apud illum, & vniuersim Thomistae. Fuit sententia haec in Scholis frequentissima, licet nullus ex antiquioribus Scholasticis, quaestionem hanc prodignitate tractauerit, quia cum omnes convenirent gradus inter se identificados per rationem distinguere, parum de natura huius distinctionis, seu praecisionis curarunt. In his qui praecisiones obiectivas admittunt, plerique illorum affirmant tantum has fieri posse per cognitionem abstractivam, alij per intuitivam etiam fieri posse defendunt, quos hic non refero, quia ex suppositione quod fieri possit per cognitionem abstractivam, specialiter disputare an fieri possit per intuitivam, non tam est de praecisionibus agere, quam de natura cognitionis intuitivae, de qua egi Controv. 6. Punct. 4.

4. Secunda sententia vim denegat intellectui praescindendi ex parte obiecti inter formalitates realiter identificatas,

& tantum praecisiones ex parte actus admittit. Fuerat haec sententia longa obliuione sepulta, his vero temporibus multum lucis, praecipue à nostris recentioribus accepta, qui huius quaestionis difficultates diligenter euoluunt, & sententiam hanc acutè dilucidant. Hanc tradidit Hurtado, disp. 6. sect. 4. subsect. 3. apud quem citatos reperies Nominales, qui illam primò tradidit, & alios auctores, in quibus noſter Soar. quos vult Hurtado. pro hac stare sententia, quorum mentes examinare longum esset. Refertur etiam pro eadem sententia ab eodem Hurtado Angelicus Doctor, cuius plura adducit testimonia, quibus videtur sententiam expresse tradidisse. Conſentit Arriag. disp. 5. Logice sect. 2. cum limitatione tamen, asserit enim posse intellectum humanum in formalitatibus diuinis realiter identificatis vnam ab alia praescindere, licet in creatis tantum possit ex parte actus praecisionem istam praestare.

Recentes quidam à nostris aliam mediam viam suam mendicant, & cum distinctione quaestionem decidunt; asserunt enim secundum opinionem concedentem concedentem virtuti productivae connexionem essentialiam cum effectu possibili, obiectivas praecisiones esse necessario admitendas, in opinione vero, quae hanc connexionem in causis cum effectibus, adhuc possibilibus, non agnoscit; sed asserit repugnante effectu eandem virtutem productivam illius permanentiam, praecisiones obiectivas non esse concedendas, sed tantum ex parte actus admitendas esse in principio realiter distincto operationum distinctarum, quibus per intellectum distincta formaliter attribuimus principia tantum praecisionis beneficio diuisa. Addunt praedicti recentiores in entitatibus modalibus necessario has praecisiones esse admitendas propter connexionem essentialiam, quam habent cum rebus cuius sunt modi. Item in ente increato propter Trinitatis mysterium, & alia propria Dei, quae sine distinctione praecisiva ex parte obiecti explicari nequeunt.

S. III.

Media quadam sententia recentiorum exploditur.

Ante omnia reicienda est sententia illa recentiorum, qui diverso modo philosophantur de virtute productivae intrinsece connexa cum possibilitate effectuum, & de virtute non habente talem connexionem, contra quam arguo modo, probando eodem modo philosophandum esse, siue haec connexio reperitur in causis, siue independenter existant ab omni possibilitate effectuum.

Arguo primò: Causa non ex eo cognoscitur cognito effectu, quia ipsa connexa sit cum effectu, sed quia effectus est connexus cum ipsa, connexio enim non requiritur in illo, quod medio alio cognosceretur, sed in eo quod medium est, ut aliud cognoscatur, non enim requiritur consequens esse connexum cum antecedenti, sed antecedens esse connexum cum consequenti, ut fiat legitime illatio, ut per se notum est: ergo siue principium sentiendi, & principium ratiocinandi sint connexa cum sensationibus & ratiocinationibus, siue cum illis nullam habeant connexionem, eodem modo cognoscuntur mediis suis operationibus, & eodem modo operationes determinabunt intellectum ad cognoscenda principia, à quibus procedunt: ergo si seclusa connexionem principij ad operationes sentiendi, haec ducunt in cognitionem principij sentiendi, & principij ratiocinandi identificati cum sentiendi principio, posita connexionem in principio sentiendi, sensationes eodem modo ducunt in cognitionem principij sentiendi, & ratiocinandi, vel si posita connexionem sensatio ducit tantum in cognitionem principij sentiendi, & non ducit in cognitionem principij ratiocinandi seclusa connexionem ex parte principij sensatiui eodem modo ducit in cognitionem sui principij. Confirmatur: ablata connexionem principij cum effectu adhuc possibili, adhuc remanet in ipso effectu connexio cum causa: sed haec connexio effectus cum causa, est, quae determinat intellectum ut medio effectu cognoscat causam siue absolutam, siue respectivam: ergo permanet idem medium ad terminandum intellectum: ergo intellectus eodem modo determinabitur. Si dicas ablata connexionem ex parte causae, auferri etiam ex parte effectus, aperte falleris, quia quantumvis causa sit non connexa cum effectu, existentia effectus necessario est connexa cum aliqua causa, implet enim existere effectum, quin existat productus ab aliqua causa illi coexistente. Deinde Controv. 10. Puncto tertio, probabo

probabo causam non esse connexam cum effectu, adhuc possibili, & possibilitatem causæ esse connexam cum causâ à qua existens non potest non dependere, & omnem actionem etiam præcisè, ut possibilem esse connexam cum possibilitate causæ, à qua existens potest dependere, à qua non poterit non dependere, cum per se ipsam non debeat.

8 Secundò contra eandem sententiam sic arguo: Etiam si virtus sensitua in homine non sit connexa cum sensationibus, neque virtus ratiocinativa cum ratiocinationibus, neutra concipi poterit sine ordine ad proprias operationes, saltem apprehensiuè cognitæ, et si hæc virtutes sint connexæ, siue connexæ non sint, cognoscuntur semper in ordine ad eodem terminos: ergo, siue ab sit, siue adsit connexio inter principia, & operationes, eadem erit ratio præcindendi, vel non præcindendi inter hæc principia realiter identificata. Idem argumentum conficio de operationibus, quæ eodem modo connotat principia à quibus procedunt, quacumque connexione posita, seu ablata principiorum ad operationes, & operationum ad principia, semper enim sensatio tribuitur homini formaliter ut sensitiuo, & non ut rationali, & ratiocinatio tribuitur homini formaliter ut rationali, & non ut sensitiuo: ergo operationes eodem modo ducunt in cognitionem suorum principiorum posita vel ablata quacumque connexione.

9 Vltimò si ratiocinatio refertur ad principium ratiocinandi, refertur ad omne id quod est identificatum cum principio ratiocinandi, & si sensatio refertur ad principium sentiendi, refertur ad omne id, quod est identificatum cum principio sentiendi: ergo si ratione huius relationis ducit in cognitionem sui principij, non magis ducet in cognitionem huius formalitatis, quam illius identificatæ cum suo principio, quas omnes tanquam terminum indiuisibiliter respiciet. Antecedens constat ex dicendis Controuers. 10. Punct. 6. ubi probabo relationem inter causam, & effectum non terminari ad rationem aliquam præcisam, sed ad omnes rationes etiam indiuiduales realiter identificatas. Similiter ob eandem rationem si rationale connexum est cum ratiocinatione, eandem connexionem habebit sensitiuum identificatum cum rationali respectu eiusdem ratiocinationis; implicat enim ex duabus formalitatibus realibus, quæ realiter neque diuinitus separari possunt, hanc & non illam esse connexam cum eodem termino, ut per se notum est: ergo ratione huius connexionis utraque formalitas æquè cognoscetur media sensatione, & utraque formalitas præcisè secundum id, quod intrinsecè dicitur, æquè ducet in cognitionem eiusdem sensationis. Tam si nulla sit connexio inter principium operationum, & ipsas operationes, nullam esse rationem propter quam hæc operatio magis ducat in cognitionem huius formalitatis quam illius cum illa identificatæ, sententia est horum recentiorum: ergo nulla est disparitatis ratio in ordine ad præcisiones obiectiuas, siue inter causas & effectus reperitur, siue non reperitur connexio.

10 Dices ratiocinationem ducere in cognitionem principij ratiocinandi, & non sentiendi, quia principium ratiocinandi ut principium ratiocinandi est continentia ratiocinationis, & principium sentiendi, ut principium sentiendi non est continentia ratiocinationis. Dicam postea ratiocinationem realiter æquè contineri in principio ratiocinandi, & principio sentiendi cum principio ratiocinandi identificato; sed esto quod intendit obiectio, hoc æquè procedit in sententia instituentem causas connexas cum possibilitate effectuum, & in sententia, quæ negat hanc connexionem: ergo in utraque sententia præcisiones obiectiuæ admittendæ sunt, & in utraque negandæ, quod tantum ego intendo modò contra recentiores, cum quibus certo. Valeat ergo hæc sententia nullo authoritatis, neque rationis pondere stabilita.

§. III.

Expendo nonnulla Hurtadi fundamenta pro sententia negante præcisiones obiectiuas.

11 Arguit Hurtadus pro sententia negante præcisiones obiectiuas. Distinctio rationis est formaliter in intellectu, & non in obiecto: ergo obiectum se formaliter distinctum non est formaliter in obiecto, sed in intellectu;

ergo distinctio conceptuum non se tenet ex parte obiecti. Probat consequentiam: Vbi non est ratio, per quam aliquid constituitur distinctum; non potest esse distinctum: quia distinctum est formaliter à distinctione, sicuti album ab albedine, & ubi non est albedo, non potest esse formaliter album. Sed distinctio rationis non est formaliter in obiecto: ergo illius effectus formalis non potest esse in obiecto: ergo esse distinctum non est formaliter in obiecto: ergo non datur distinctio, seu præcisio ex parte obiecti. Primum antecedens sic probat Hurtad. Omnis actus intellectus est in intellectu: sed distinctio est actus intellectus: ergo distinctio rationis est in intellectu. Minorem probat autoritate D. Thomæ & ratione, quia distinctio est consideratio vnius sine alio, quæ formaliter in actu intellectus consistit.

Respondendum est distinctionem consistere in actu intellectus, & esse subiectiuè in intellectu, & non in obiecto; terminari tamen ad obiectum quod constituitur distinctum ex eo præcisè, quod actus, qui est distinctio, terminetur ad illud, sicuti constituitur cognitum, per cognitionem ad illud terminatam, etiam si cognitio non sit in obiecto, sed in intellectu; formæ enim extrinsecæ non debent esse in illo, cui tribunt denominationem sed in hoc existente tribunt denominationem illi, in quo non existunt, ut patet in ipsa cognitione, quæ existit in potentia, & denominat cognitum obiectum, & in actione, quæ subiectatur in passio, & denominat principium actuum actu efficiens, & actum primum constituit in actu secundo, & formaliter priorem effectu, etiam si ipsa actio non sit in actu primo, ut dicebam Controu. 6. Physic. Punct. 3. Instat Hurtad. distinctio non est in obiecto, sed in potentia: ergo cognitio non attingit duas formalitates sibi respondentes ex parte obiecti ut obiectum distinguitur adæquatè à cognitione. Probat consequentiam: obiectum ut distinctum à cognitione non habet plures formalitates: ergo cognitio ut distincta ab obiecto non attingit plures formalitates; quia implicat attingi in obiecto id quod in obiecto non est. Confirmatur: pluralitas ipsa formalitatum consistit in distinctione formalitatum, quæ est cognitio: sed cognitio præcisua non attingit ipsam cognitionem, neque est reflexiua supra se ipsam: ergo non attingit pluralitatem formalitatum: ergo non attingit plures formalitates, quæ sine pluralitate attingi nequeunt. Non vrget Hurtad. ratio, respondeo enim in obiecto ut distincto à cognitione non esse plures formalitates pluralitate distincta à cognitione, hoc est non plures formalitates, quæ antecederent ad ipsam cognitionem sint plures, esse tamen rationem illam, quæ per ipsam cognitionem diuiditur, seu partitur in plura non physicè, sed intentionaliter. Ad confirmationem respondeo cognitionem non attingere se ipsam, & ita non attingere ex parte obiecti pluralitatem, neque plures formalitates formaliter ut plures, sed constituere formaliter obiectum, quod attingit physicè vnum, plura intentionaliter, seu respectu intellectus, & constituere plures formalitates, id, quod in se est vnum, & formaliter diuisum respectu intellectus id, quod in se infectibile est; non quia cognitio respiciat pluralitatem, aut diuisionem ex parte obiecti, sed quia est pluralitas, & diuisio, & terminatur ad obiectum; sicuti cognitio constituit obiectum cognitum, non quia terminetur ad cognitionem, sed quia terminatur ad obiectum, quod ex eo præcisè quod cognitio terminetur ad illud, constituitur cognitum: sic cõtingit in generatione, quæ respicit terminum non in se genitum, sed capacitatem generandi, & illum genitum constituit, etiam si generatio ipsa ad generationem non terminetur. Sic diuisio, seu pluralitas intensionalis constituere potest obiectum plura formaliter, etiam si obiectum antecederet ad ipsam non sit plura, & cognitio illius, quæ formaliter est diuisio, non ad se ipsam, sed tantum ad ipsum obiectum terminetur.

Arguit secundò Hurtadus: Sumatur ex vna parte actus, 13 quo cognoscitur animal, & alius actus, quo cognoscitur rationale. Antequam cognoscatur animal non habet ex parte sui aliquid, per quod formaliter sit aliud à rationali: ergo cognitio de animali non attingit illud, quasi aliud à rationali, & consequenter non cognoscit animal sine rationali. Antecedens, quod ego non negabo, latè probat Hurtad. & postea redit ad rationem supra factam: aliter est ipsa cognitio, cognitio præcisua animalis non terminatur ad se ipsam: ergo non terminatur ad alietatem: ergo non cognoscit animal ut distinctum à rationali: ergo non illud